Ч. 273. Львів, субота дня 9. грудня (26. листопада) 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на **„РУСЛАНА“** виносить: **в Австриї:**

на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакциї ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх.** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну засторогу.

Рекламациї лише неопечатані вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ц 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Воєнна гроза.

(△) Недавно вказували ми на се, як спір між Анґлією а Німеччиною о мароканьску справу довів був літом до такого напруженя, що війна здавала ся неминучою. При сій нагоді зазначили ми, що властивою причиною сего напруженя не була сама мароканьска справа, але завидливість Анґлії о своє верховладство на морях, котрому загрожує поважно могучість і богатство Німеччини. Анґлія привикла цілими столітями виручувати ся у війнах в своїх справах иншими державами, або подаванєм воєнних підмог, або иншими способами, впроваджуючи заколот поміж европейскими державами і підбурюючи одних проти других, щоби не могли у внутрі скріпити ся і розвинути ся. Таким способом держави не могли навіть в господарскім розвитку двигнутись і оставали позаду Анґлії та не могли з нею мірятись, Тою дорогою дійшло до сего зовсім неприродного стану, що розмірно невеличкий край, зависимий що до виживленя від плодів инших заморских країв, панував не тілько над Европою, але навіть над усім сьвітом. Для такої держави стає очевидно вельми небезпечним здоровий розвиток значно більшої области опертої на ширших і сильнійших підвалинах, бо така перевага малої держави є неприродна і легко може довести до захитаня рівноваги. Як довго в межинародних відносинах панує рівновага, так довго обезпечений є мир, а захитанє рівноваги доводить до війни.

З виключного становища Анґлії можна навіть з певним упевненєм признати, що Німеччина є причиною сего захитаня рівноваги, бо своїм розвитком і розростом споводувала зміну дотеперішнього стану. Однак із становища Европи причина сего захитаня рівноваги находить ся в Анґлії, бо розвиток Німеччини є зовсім природний і постепенний, коли тимчасом верховлада Анґлії була зовсім неприродна, штучно витворена, хоч не без певної вини самої Европи. Певно, що кожда держава має право на розвиток, на скілько їй позваляють можливі засоби.

Так само й Австро-угорска монархія має надії на подібний розвиток, до якого дійшла Німеччина і мала би навіть в більшій части потрібні до того услівя, наколиб не невідрадні парляментарні відносини спричинені демаґоґією, не спиняли сего розвитку і поступу. Сей бажаний і так потрібний для Австро-Угорщини розвиток і поступ збільшив би ще сї небезпеки для Анґлії, які вже їй грозять з боку Німеччини.

Коли із сего виснуємо дальші послідовности то дійдемо до погляду, що в новочасних обставинах рішенє про війну і мир не є зависиме від волї одиниць, хоч би як численних, але що війна приходить як би яка живлова подія невпинно із складу невідмінних обставин, котрих розвитку не може здержати ніякий нарід, ніяке правительство, ніякий володар, не прогрішаючись проти условин єствованя своєї держави навіть тоді, коли би се мало випасти на велику шкоду другого краю.

Неминучий розвиток ривалізациї між Німеччиною і Анґлією є клясичним прикладом такого незмінного розвитку, а війна між сими державами, треба зовсім щиро сказати, дасть ся відрочити, але не здержати. Нема сумніву, що вибух такої війни довів би до сьвітової пожежі, а хоч як треба би сего жалувати, то перемінити се, годі.

Ся сьвітова війна положила би на останку конець надруженю, в якім тепер находить ся весь культурний сьвіт, але поки се невиносиме положенє змінилоб ся, виринули би і для Австро-угорскої монархії важкі послідовности, бо хоч наша монархія положена на боці, одначе недалеко від огнища спору. Сї послідовности так само відбилиб ся на нашій монархії, як колиб она не була союзницею Німеччини.

Обставини нині зложили ся так, що монарх. наша приневолена бути на поготові і дай Боже, щоби сї виводи і погляди показали ся хибними, бо певно кождого вітця переймає тривога на саму сю згадку про долю своїх синів.

Але в хвилї, коли в сьвіті приготовляють ся такі поважні і далекосягли в наслідках події, коли на політичнім овиді виринають темні зловіщі хмари, бачимо, що державна рада зовсім не думає навіть приготовити державу на всякі можливости, котрі із щораз більшою настійчивостю насувають. Слабих зторощить зовсім важке колесо всесьвітної історії, а чиж як раз наша монархія має показати ся тим слабим, немічним єством? Чи наші представники народні зможуть приняти на себе таку важку одвічальність за можливі грізні наслідки, наколиб сї страшні події заскочили нашу державу неприготованою і необезпеченою? Чи можуть народні представники, котрі домагають ся від держави народних конечностий, забувати про се, що для народів усїх найважнїйшою конечностю є обезпека проти страшних несподіванок і поражень?

Державна рада, як ми вже виказали наведеною з тиждневника Gross-Österreich передовицею, відбуває засїданя, однак не видно з сеї роботи хісна і нема поруки, щоби для Австро Угорщини не повторив ся 1866 рік наслідком такої самої короткозорости, яка тоді панувала. Австрийска дипльомация старає ся всїми способами відвернути грозу війни від монархії, однак вплив дипльомациї може тілько тоді мати значінє і певний успіх, наколи її піддержує відповідна сила, котра зуміє відперти в потребі небезпеку і грозу. Тимто над сими справами повинні би призадумати ся поважно народні представники, бо не досить в запитах домагати ся поясненя заграничного положеня, але треба також державі дати спромогу, щоби она мала силу се положенє обернути в користь свою і поселених в ній народів.

Посол до парляменту, а люди до криміналу.

(*Як вибирали посла Т. Старуха?*).

Посол Тимофій Старух дуже любить займати ся нашою партиєю, а що він всю свою мудрість черпає з „Діла“, де сего року багато про нас писало ся, то і він трохи не всю недолю Руси звалює тепер на нас, а не на таких послів, як він сам. При тім очивидно завсїгди нагадує собі цїлий той словар уличних слів, які він чув ще за молоду по касарнях, де зріс і виховав ся і тими словесними родзинками прикрашує завсїгди ту свою говорену саламаху, якою честує своїх виборців. Ся єго мудрість спонукує і нас, від часу до часу займати ся єго особою або єго ґвардиєю, котра у свого атамана „hat alles abgeguckt, wie er sich räuspert und wie er spuckt.“

Сим разом опишемо, як в одній околиці вибирали Т. Старуха послом. П. посол уже давно послує, а тимчасом єго ґвардия вибирає ся на зиму до криміналу, бо і так вся картофля погнила і їсти нема що, а надія на Тимофія все була і є пуста.

Отже було се у Перемишлянщині у селї Войтїховичах дня 3. липня с. р. У тім селї відбували ся вибори посла до державної ради з двомандатового округа ч. 66. До виборчого місця у Войтїховичах належали також громади Костенїв і Добряниця. Люди із сих громад мали віддавати свої голоси у Войтїховичах. Як у цїлім виборчім окрузї ч. 66, так і в Войтїховичах кипіла виборча боротьба межи прихильниками Т. Старуха й о. Сеника. Бо у згаданих громадах (тай не лише там) величана на всї заставки ріжними партиями сьвідомість народу дійшла іменно лише так далеко, що нарід бив чолом перед названими обома мучениками за ідею; а що люди не могли погодити ся в тім, щоби лише перед одним би-

---

Олександер Барвіньский

СПОМИНИ
з мого житя.

(Дальше),

10 Виїзд до Львова на університетскі науки.

Так проминули поматуральні вакациї і у мене вповні дозріла протягом сего часу постанова, записати ся на фільософічний видїл львівского університету. В перших днях жовтня вибрав ся я в дорогу до Львова, доси менї зовсїм не відому тай без нїчиєго проводу пустив ся я в сьвіт. Лучив ся менї в Тернополї якийсь жидівский омнїбус, що відвозив Єзуїтів до Гусятина, а звідтам вертав до Львова. Я вже наперед умовив ся з моїм вуйним братом Омеляном Білиньским, що тоді був в 8 кл. німецкої ґімназиї і з товаришем своїм Теодором Диким (опісля приходником в Мартинові, давно вже комершим) жив на станциї у машиніста Ставроп. печатнї Ванчицкого і запевнив собі з ними спільну хату.

Подорож з Тернополя до Львова ($16\frac{1}{2}$ милї), в часах, коли не було зелїзниць, жидівскими будками або кочами, була з деяких зглядів цікава, однак мала і чимало невигід. Поки жидівский візник позбирав своїх пасажирів по цїлім містї, їздив звичайно найменше пів дня то сюди, то туди, а хоч нераз минало кілька годин від години назначеної на відїзд, треба було великої терпеливости, щоби заспокоїти ся обіцянкою двайцять раз повторюваного „зараз! зараз!“. А хоч звичайно була умова, що тілько, а тілько лише пасажирів має взяти, то перегодом показувало ся, що прибували щораз нові, з усякими скринками і клунками, в будцї робило ся густо і тісно, а тут ще й за рогачкою нераз пів милї за містом ждали ще нові пасажири, до котрих візник кликав уже: „chap dich beim drączek“! Знаменито се підглянув і з великим гумором відтворив тип такого жидівского „балаґули“ і таку їзду вельми талановитий артист, пок Ґустав Фішер в незрівнанім своїм монольоґу. Їзда така тривала не так як сегодня $2\frac{1}{2}$ (або особовим 3 і пів) години, але цїлу добу, бо балаґула робив перестанки на „попас“ і нічліг по жидівских корчмах в Озерній, Ярчівцях, Золочеві, Яхторові, Чижикові, Гаях піді Львовом, а се давало нагоду до всяких помічень, але й усяких нераз невигід і неприємностий. Вигіднїйша, але й значно дорожша була їзда т. зв. кочем з 4-ма сидженями в серединї (задні стояли 5 р., а передні, вузші, невигіднїйші 4 р), як на ті часи висока цїна, коли до того дочислити ще видатки на нічліг, бо їду звичайно везло ся з собою з дому. Але навіть по їздї таким кочем приїздив чоловік на місце як збитий і ще два або три днї ховстїли в ушах дзвінки жидівских коний, поки вернуло ся до звичайного стану,

Виїхавши під вечер з Тернополя, доїздив я з полудня другого дня до Львова. Вже від Золочева здіймали ся живописні хребти Вороняків і Гологір, що під Винниками вистрілили високою Чортівскою скелею. Се живо вразило мою уяву, Подоляка, що не мав доси нагоди бачити гір, а коли я проїздив гостинцем через Винники, зацїкавили мене по тамошних густих садах стиртами уложені овочі, плекані тамошними швабами. І се було незвичайне явище в порівнаню з Поділєм, де можна було зустрінути сади хиба у сьвящеників, а у селян, хиба дикі груші та квасниці. Повільною стопою ішли конї горі гостинцем, поки ми опинились на самім вершку коло личаківскої рогачки. Звідси розкрив ся перед моїми очима Львів положений в глибокій кітловинї, а понад безлїчю домів і камениць здіймали ся верхи Бернардинів, лат. катедри, радницї, Успеньскої церкви і Домінїканів. Однак понад цїлим Львовом і верхами костелів і церков виринула величава катедра сьв. Юра з митрополичею палатою на заходї, неначеб станула на сторожі столицї князя Льва. До нинї остало в моїй тямцї незатерте вражінє сеї живописної картини, яка розкрилась передомною від личаківскої рогачки і сего першого мого візду до столицї краю, де мала куватись моя дальша доля і будучина. Візник завіз мене під Успеньску церкву і тут примістив ся я на 3 ім поверсї під вежою у машиніста Ванчицкого з осьмаками Омеляном Білиньским і Теодором Диким.

Треба було вписатись на університет і в сїй справі промощував я собі сам дорогу, не маючи нїякої поради і указки нї від кого бо поки що не мав я старших знакомих, котріб могли менї стати тут в пригодї. Я вписав ся на виклади історії старинної фільософії проф. Миколая Ліпіньского, всесьвітної і австрийскої історії проф. Генриха Цайсберґа, виклади рускої мови і літератури проф. Якова Головацкого і польскої мови і літератури проф. Антона Малецкого.

(Дальше буде).

В. Адамский **Дивани. — Портиєри. — Фіранки. — Стори. — Bonne femme. — Матерії мебльові.**
Львів, Готель Жоржа
Цїни знижені

ти чолом, отже стали бити себе костурами.

Селяни Войтїхович і Костенева, хоч певно не чували про війну червоної і білої рожі і хоч звичайно на ярмарку у Перемишлянах найспокійнїйше в сьвітї продають собі поросята і пють могорич з одної фляшки, дня 3. липня з причини Старуха і Сеника стали лютими ворогами. Войтїховичі були за Старухом, а Костенїв за Сеником. Зі 103 Костенївців, що мали право вибирати, виїхало коло 60 возами до Войтїхович на вибори. Приїзджають, а тут коло млина стоїть Старухова ґвардия, цїла громада людий з Войтїхович і Добряниці. Заступили дорогу і анї гадки пустити „настоящих русских“ з Костенева, щоби дали волю свому глубокому „убіжденію“ і голосували на Сеника. Мало того, ще й зажадали від Костенївців, аби віддали картки на Сеника, а приняли картки з печатками Старуха. Настала метушня, яка Костенївців відразу роздїлила на три партиї. Одна партия поміркувала, що вправдї і Сеник і Старух се дві ясні зорі на захмаренім рускім небосклонї, але власне здоровлє таки милїйше — і ся партия зі страхом і соромом почала утїкати полями в сторону Костенева. Так їх власне переконанє дословно вивело в поле. Однак перед нашим „меншим братом“ найтяжше утїкати; тодї в него вступає відвага і він утїкаючих бє, де попаде. Так і тут Тимофієві прихильники пустили ся в погоню за Костенївцями не соколами, але „со колами“ на ворога і набили, кого могли. Друга партия Костенївців дала ся переконати, віддала картки Сеника, приняла Старухові і пішла голосувати. Се правники називають страшним словом „террор“, а не силою переконаня: однак, на нашу думку, сї Костенївцї, що там у Войтїховичах коло млина згубили свої тверді „убіжденія“, а приняли Старухові — се розумні люди; они очивидно знали, що який Сеник, такий Старух, яке їхало, таке здибало, все одно, на котрого голосувати. — Але були й такі завзяті, що за Сеника почали зі Старухівцями борбу не лише словами, але й кулаками.

Щоб не пропала слава героїв із сеї борби, треба їх поназивати і вказати вчинки кождого. Отже найбільше визначив ся господар Михайло Трач. То він з парубками гонив полем за Костенївцями і кого з них здогонив, того переконував колом. Найгірше від такого переконуваня потерпів Петро Залипский. Трач розбив єму голову і зломив праву руку. Також Панько Лещишин, Кость Дмитришин, Олекса Книш, Лука Навроцкий, Олекса Підбережний і Михайло Дільний потерпіли немало від колів і довго носили синцї то на руках, то на плечах, або на голові.

Трачеви помагав у сїм патриотичнім дїлї Петро Ільчишин, Іван Плебаньский і ще двох парубків, що дручками провожали Костенївців в поле, даючи їм від себе памятку.

Инші прихильники Старуха, як Матвій Пастернак, Ілько Шевчук, Дмитро Ґабіньский і Микола Пастернак, уживали не таких в голову бючих способів переконуваня Сеників, тілько без бука відбирали від них картки до голосованя на Сеника і давали натомісць Старухові. Так втратив Сеник 16 голосів, не рахуючи тих, що утекли. Конець таких виборів очивидно не міг бути инший, тілько такий, що Старух пішов до парляменту, а виборцї підуть небавом до кримінала, за ріжні, більші і менші злочини.

Ми описали сю пригоду з виборів Старуха тому ширше, щоби показати стан народної сьвідомости в єго окрузї.

Коли приходять вибори, наш нарід сам ще не знає, кого вибирати. В селї являють ся аґітатори і тілько ті переконують людий ріжними способами, дуже часто незгідними з найпростїйшими основами чесности і справедливости. Нам зовсїм не залежить на о. Сенику, але хтоб він не був, то аґітация не повинна єго поборювати колами. Тимчасом у нас виборчі бійки наших селян уже стали такі звичайні, що посол, вибраний при помочи розбиваня голов і ломаня рук, не ховає ся у мишачу діру, тілько з крайною зарозумілостию, як би вже не належав сам до себе, а до всесьвітної історії, говорить про себе все в третій особі: „Старух виратував сойм, Старуха всї міністри боять ся“ і т. п. Требаж собі сказати, що такий посол — се сьвідоцтво убожества духа, для цїлого єго виборчого округа.

К. Л.

Перегляд часописий.

Орґанови „Святїйшого Синода“ „Галичанинови“ вдало ся раз (в. ч. 261.) сказати мудре слово критики в справі уживаня російскої мови галицкими Русинами. Полємізуючи з проф. Свистуном, який домагає ся просьвічуваня галицких селян в російскій мові, заявляє „Галинанинъ“, що в Галичинї нема авторів, котрі могли би писати книжки для народа в російскій мові, що більше навіть редактори „Прикарпатскої Руси“, часописи видаваної по російски, не в силї нїчого путнього „на литературномъ языкѣ“ написати тому спровадили собі „русскаго человѣка изъ Россіи, задачею котораго является выправлять статьи, составленныя молодыми редакторами на русскомъ языкѣ“.

Посол Марков хвалив ся в парляментї, що в Галичинї навіть селяни так далеко поступили в російщинї, що самі видають в Тернополї ґазетку „Русская Воля“. „Галичанинъ“ представляє справу редаґованя сеї ґазетки ось як:

„Деп. д-ръ Марковъ громко хвастался въ парляментѣ, что эта газетка для народа издается на русскомъ литературномъ языкѣ и что издаютъ ее и пишутъ одни крестьяне Между тѣмъ извѣстно, что крестьяне въ издательствѣ непринимали никакого участія, а только подписывались какъ редактора, составлялъ же каждый номеръ присланный въ Тернополь новокурснымъ штабомъ изъ Львова студентъ университета, который и былъ въ дѣйствительности редакторомъ. Читатели „Галичанина“, кажется, не видѣли, тѣмъ болѣе не читали этой „газетки для народа“, издаваемой будтобы на русскомъ литературномъ языкѣ. Но стоитъ взять только одинъ номеръ, а убѣдимся, что это за ужасная смѣсь всякаго рода діалектовъ, больше всего лемковскаго, ибо этотъ студентъ былъ лемко! Ну, и, разумѣется, выходилъ „галиматіасъ“, настоящая пародія. И нечего удивляться, что молодой студентъ не знаетъ русскаго языка, когда главный редакторъ главнаго органа радикаловъ-новокурсниковъ ровно же не знаетъ его, какъ въ этомъ насъ убѣдило его письмо, опубликованное въ „Руслан-ѣ“.

„Галичанинъ“ признає, що найлїпше ще знають між русофілами російску мову др. Дудикевич і др. Ґлушкевич, оба як звісно комівояжери“ ґр. Бобрінского і часті гостї в Петербурзї. Та навіть они роблять такі величезні похибки в російскій стилїзациї, що „Галичанинови“ сором за їх „російскість“.

„Й вотъ они-то оба — пише „Галичанинъ“ — сочинили такой роковой въ языковомъ отношеніи уставъ „Русскаго издательскаго Общества“, что настоящій русскій, читая его, только улыбается. Если въ виду этого самые лучшіе знатоки русскаго литературного языка создали такую нелѣпость, какъ ту о п р о и з в о д с т в ѣ(!) (плодженю) членовъ, то что же говорить о другихъ русскихъ галичанахъ, которыя не имѣли столько случаевъ изучить русскій литературный языкъ, которые никогда въ Россіи не были и не слышали русской рѣчи отъ коренно русскаго человѣка“.

Сконстатувавши, що молодїж, хоч так енерґічно „обучается русскому языку“ єго зовсїм не вивчує, що до русофільских дневників „Прикарпатскої Руси“ і „Галичанина“, нїхто не пише дописий, бо провінциональні русофільскі діячі не знають російскої мови — взиває „Галичанинъ“, щоби „над этымъ вопросомъ призадуматся“.

Та чи російскі опікуни позволяють одурманеним русифікациєю Галичанам богато „думати“? Мабуть нї, бо працею в р і д н і й м о в і підірвали би російскі опікуни почву, яку приготовляють для анексиї Галичини. Тимто — розумний — голос „Галичанина“ промине без слїду.

— —

Російска аґітация в Галичинї починає лякати вже й Поляків. „Kurjer lwowski“ нотуючи в 557 числї вість про православіє в Грабі, ясельского повіту, виписав статю п. н. „Moskwicenie Galicji“, в якій слушно стверджує, що

»Carat chce przez zabór Galicji zniszczyć nie tylko Piemont ukraiński, ale także Piemont polski. Obecna Galicja Rosji zawadza. Z niej promieniują myśli, prądy i czyny, które godzą w podwalinę caratu. Polityczne obudzenie się Ukrainy rosyjskiej zada caratowi i Moskwie cios śmiertelny«.

„Prawosławienie Galicji ma charakter nawskróś polityczny. Carat przygotowuje na razie religijną aneksję Rusinów galicyjskich, aby po przygotowaniu gruntu w duszach i umysłach ludu dokonać podboju politycznego. Z tymi planami politycznymi urzędowa i gadzinowa prasa moskiewska zupełnie się nie kryje, ona wprost nawołuje rząd moskiewski, aby Galicję Austrji „odebrał“.

В сїй статї завважує дальше „Kurjer lwowski“ полїтичний нерозум наших национал-демократів, які цїлу свою енерґію звертають проти Поляків (а ми додамо: і християньских суспільників) а майже нїчого не роблять для протидїланя російскій пропаґандї, що починає що раз ширшим руслом хвилювати по Галичинї. Признаючи слушність виводів „Kurjera lwowsk-ого, не можемо не замітити, що панове людовцї повинні би вдарити також на ту часть польскої суспільности, що загіпнотизована украиньским „widmem“ толерує а навіть помагає розростови російщини. Говоріть, що хочете, але й круги польскої суспільности поносять вину зухвалої і руйнучої роботи царских слуг.

В 558. числї вертає „Kurjer lwowski“ знов до русофільскої небезпеки і пишучи про становище „Нового времени“ в Холмскій справі ставляє такі міркованя:

„Czarnosecinny organ moskiewski nawołuje tedy rząd austrjacki do stłumienia akcji chełmskiej. Żandarmerya i ochrana rosyjska na razie jeszcze nie może czynnie wkroczyć w Galicji, bo podbój Galicji przez Rosję dopiero się przygotowuje. Tajna ochrana rosyjska jednak już działa u nas. Rubel wkroczył już jako awangarda i przygotowuje grunt pod przyszły zabór Galicji. Działają już nietylko tajni agenci, cała sfora szpiegów, organizacje „kulturalne“ ale całe partje polityczne z wyraźną fizjognomją państwowości rosyjskiej.

„Że ta propaganda moskiewska nie przechodzi bez echa — o tem świadczy chyba dosadnie coraz częstsze przechodzenie Rusinów na prawosławie. A prawosławie to nie kult religijny — to kult caratu i państwowej ideji rosyjskiej, która zaczyna zapuszczać coraz głębsze korzenie w Galicji.“

Значить вже також Поляки побачили, який вітер віє...

Від коли национальні демократи, під нашим впливом, присмирнїли і забули трохи про Будду, Ферера та инших божків масоньства, а „Дїло“ зробило ся „клерикальним“, загнївали ся на них радикали. А в гнїві — звичайно — скаже чоловік нераз не одну немилу правду свому бувшому приятелеви. Ось таке й з „Громадским Голосом“, котрий від якогось часу не лишає й сухої нитки на национал демократах. Руско-польскі переговори — се після него „запродуванє інтересів украиньского робучого люду“. А коли ще появила ся в „Дїлї“ допись з Відня, в котрій сказано, що при переговорах нема потреби робити квестиї зі справи демократизациї реформи, але належить поставити вістрєм питаня специфічно национальні, загоріли радикали страшним обуренєм:

„Переложім той висказ на зрозуміло мову, то виходить таке: национальні „демократи“ не боронять, щоби їх посли були за деякими демократичними жаданями. Щоби противили ся тому, щоби деякі виборцї мали по кілька голосів і щоби до права голосованя не вимагано довгого замешканя на однім місци. Однако национальні демократи не жадають навіть того дрібонького демократизму від своїх послів. Вони лише сподївають ся, що їх посли будуть за тим (кажуть: „нема сумнїву“), але виразно їм того не наказують. Противно виразно говорять, що зі всїх демократичних забаганок не треба робити квестиї специфічно-национальної (нїби то не уважати, що того конче украиньскому народови потреба). Як собі там другі демократичні польскі партиї („евентуально“) схочуть забавляти ся в демократию, то украиньскі посли можуть їм в тім помагати, але не мусять. Для укр. послів після припису национал-демократичних верховодів, після припису говорячого в „Дїлї“ їх верховода справа демократичних засад нової ординациї до сойму має бути обоятною, а головним має бути те, щоби для национальних демократів признано як найбільше посольских мандатів і щоби їх вибір запевнено. Розходить ся їм о те, щоби було як найбільше число руских виборчих округів, а мало їх обходить те, як в тих округах будуть Украинцї вибирати послів і хто буде мати рішаючий вплив на вибір.

„Як з тої цїлої статї „Дїла“ видно, де питанє о признанє виборчого права на основі найширшого демократизму всїм однакового і рівносильного, зовсїм поминає ся а навіть взагалї засаду панованя робучих мас народу, уважає ся яко зовсїм обоятною для нашого народу — виходить, що национальні демократи найрадше згодили би ся на таку виборчу реформу до сойму, котра би всїм радикалам, социялїстам і всїй жадній панованя біднотї не признала нїякого голосу, а щоби за те голос мали всї попи та їх приверженцї, всї комітети, орґанїзатори национал-демократичні, взагалї лише ті, котрим би Головний Комітет нац. демократів голосувати позволив, бо справами специфічно национальними уважають национальні демократи передовсїм інтереси нац. демократичних попів, урядничої і банкової їх інтелїґенциї.

„Будучність украиньского народу лежить лишень в як найширшім демократизмі і всяке поборюванє радикального демократизму є поборюванєм будучности украиньского народу. Ми грішні радикали стоїмо все на тім, що здобуте дїйсно рівного і загального права голосованя (а не такої карикатури, як виборчий закон до парляменту) є важнїйше, чим всї национально-демократичні, специфічні национальні здобутки. Коли признасть ся цїлій масї робучого люду повну необмежену власть законодатну, то украиньский народ у нас зробить собі далеко лїпший порядок, чим всї специфічно национальні патриоти народовецкі і їх провідирі, котрі розбивають ся за підвисшенєм пенсиї урядників і попів (?) а для котрих здобуте кілька нових добре платних посад „для членів фамілиї, уважає ся головним специфічним набутком“ і т. д.

Pogniewały się dwie Marysie. Та се не стає перепоною, щоби ми запитали скромно панів радикалів, „як купував Данилович село“?

Просимо домагати ся „Руслана“ по всїх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

З державної ради.

На вчерашнім засїданю палати послів повідомив предсїдник Сильвестер про дві телеґрами, які одержав в перскій справі: одна телеґрама є надана в Пера з підписом „Єнджумен Саадет“, а друга від предсїдника „меджілїса“ (перский парлямент). Обі депеші протестують проти поведеня правительств російского і анґлїйского, спрямованих проти независимости Персиї. Президент заявив, що повідомляє палату про ті телеґрами і відступає їх правительству з просьбою, щоби предложило їх на будучій сесиї делеґаций.

Перед приступленєм до дневної черги мінїстер-предсїдник ґр. Ш т і р ґ к з нагоди внесеного пос. Адлєром і тов. запиту що до уступленя шефа ґенерального штабу Конрада Гецендорфа застеріг ся проти втяганя в дискусию членів пануючого дому.

З дневної черги забрав голос звітник буджетової провізориї пос. Ш т а й н в е н д е р і обговорював справу уздоровленя краєвих і державних фінансів та ствердив, що нинїшний буджет виказує справдї 100 мілїонів корон недобору. Прилюдна опінїя осудить колись демаґоґію деяких сторонництв, які безнастанно жадають нових видатків, а не дають державі нових жерел доходу. Бесїдник радить, бодай тепер відослати податкові предлоги до комісиї.

Пос. В е р с т о в ш е к (слов. люд.) критикував заряд судівництва і поведеня мін. Гохенбурґера та жалував ся на ґерманїзацийні змаганя урядників і судиїв в долїшній Стириї.

По короткій перерві нарад відповів мінїстер судівництва бар. Г а й н о л ь д на запит пп. Вітика і Брайтера в справі признаня запомог з державних фондів родинам убитих при виборах в Дрогобичи. Мінїстер ствердив, що подрібне доходженє про маєткові відносини дотичних родин ведено довший час вельми пильно. Аж в минулім тижнї можна було їх покінчити. Тимчасом ті родини дізнавали обильної помочи від трех комітетів, які в тій цїли завязали ся. Ті комітети зібрали 136.000 К складок і видали на запомоги 32.000 К, а 104.000 К ще їм остало. В мінїстериї внутрішних справ порішено, щоби державну запомогу злучено з квотою, яку зібрали згадані комітети, та щоби роздїлено цїлу квоту межи родини погибших після ключа, установленого львівским намісництвом.

Потім мінїстерство внутрішних справ в порозуміню з мінїстерством скарбу визначило ту цїль 100.000 К з державних фондів і передало їх намісництву у Львові до роздїлу.

Вкінци мінїстер згадав, що слїдство в справі дрогобицких подій ще не покінчене, отже поки що годї єго тепер обговорювати.

Мінїстер краєвої оборони ґен. Ґ е о р ґ і відповів на запит в справі обидливої для урядників статї, поміщеної в „Danzers Armee Ztg“. Мінїстер відчитав заяву начального редактора тої часописи, в якій зазначено, що мінїстерство війни заборонило чинним офіцирам писати в тій часописи. Супроти сего годї говорити, немов би „D. A. Ztg“ була орґаном якоїсь військової власти.

Потім мінїстер відповів на запит в справі заведеня релїґійних екзорт для офіцирів і опрокинув заміт, немов би осередна військова

власть дала почин до висилки запитів в тій справі до військових коменд, дальше немовби в тій мірі напирано на офіцирів, то що в письмі, висланім до коменд, мав би бути уступ проведене екзорт Єзуїтами.

По промові міністрів, пос. Адлєр протестував проти заяви міністра предсїдника на єго запит, а пос. Марков домагав ся відповіди правительства на єго запити в справі мнимого переслїдуваня „русско-народної партиї“ краєвим правительством у Львові.

Предсїдник палати прирік подати се до відома правительства і заявив, що на желанє всїх сторонництв передасть всї внески, зголошені в новій палатї комісиям без першого читаня. Тих внесків є девятьсот.

На тім замкнув засїданє, а слїдуюче назначив на 3. год. по полудни в понедїлок.

Урядничa комісия радила вчера дальше над службовою праґматикою державних слуг. Поладнано §§-и що до прав слуг, зміни службових відносин і розвязаня тих відносин. Представник правительства заявив, що подібно як що дисциплїнарних приписів для урядників, правительство не згодить ся також на зміну дисциплїнарних приписів що до слуг.

Полїтичний огляд

Заграниця.

Близкий конець війни? Анґлїйска печать подає вістку з міста Кардіф, де зосереджує ся торговля валїйским углем, уживаним майже виключно европейскими воєнними фльотами, що тамошні аґенти італїйского правительства поробили на углевій ґелдї зарядженя, вказуючі на близкий конець війни. Іменно одержали від італїйскої адміралїциї італїйских державних зелїзниць розкази висиланя угля „так як перед війною“. Примінюючись до сих приказів, аґенти замовили на перші три місяцї 1912 лише 25.000 тон угля, підчас коли пересїчний місячний транспорт для італїйских воєнних портів і зелїзниць виносив від вересня по 300.000 тон.

Торговельна палата в Кардіф дає до пізнаня, що після інформаций, яких жерела близше не означує, Італїйцї надїють ся покінчити війну перед новим роком.

Росия, а дарданельский пролив. Дописець „Times-а“ звіщає з Царгороду, що Росия зголосила свої жаданя що до отвореня морского проливу в дни 3. с. м. Жаданє становити має оден момент росийско-турецкого порозуміня, над яким росийский амбасадор працює вже від пів року. Сей плян основав би ся на сїм, що Росия резиґнує з виключного права будови зелїзниць в північно східній Азиї.

Інформация, яку „N. Fr. Presse“ одержала від свого дописця в Петербурзї в справі росийских кроків в Царгородї, велить приняти, що росийска дипльоматия головну вагу кладе тепер на се, що переговори не вийшли зі сторони Росиї, анї не є урядово ведені. Однак росийскі круги не заперечують, що справу отвореня проливу порушено з росийскої сторони. З оглядом на Анґлїю росийска дипльоматия не хоче більше анґажуватись, але рівночасно й не хоче зречи ся, користий, які могли би виникнути для Росиї з евентуальних уступок, пороблених Туреччиною.

Парискі дневники твердять, що росийский міністер заграничних справ Сазонов, що онодї прибув до Парижа, конферував з тамошним росийским амбасадором Ізвольским і з росийским амбасадором в Льондонї Венквендорфом про ріжні актуальні квестиї, особеннож в справах Дарданелїв.

Франция в засадї годить ся поперти Росию в цїли узисканя вільного переїзду через Дарданелї.

„Sabah“ доносить, що росийске правительство вповнило Порту, що через отворенє Дарданелїв не понесе шкоди. Росия бажає дозволу на переїзд одного корабля, а росийске правительство дає запоруку підчас переїзду. Однак Порта відповіла, що замкненє Дарданелїв основує ся на міжнароднім договорі і що не вважає за відповідне зміняти сих постанов.

Росийско-перска задирка. З Шірас Іспагану і богато инших місцевин надходять депеші, в котрих показуєсь, що населенє виразно жадає опору проти Росиї. В телеґрамі з Тебриси до парляменту зазначено, що „коли Тегеран не хоче боротись, то ми хочемо боротись“. Телеґрама з Іспагану доносить, що росийский консуль візвав шефа полїциї, щоби явив ся у него. Коли шеф полїциї не послухав сего візваня, консуль ще два рази єго повторив і вкінци приказав, щоби шеф полїциї явив ся у него в повнім мундурі, бо инакше силоміць єго приставить.

В Персиї повстало нове сторонництво, котрого головною проґрамою є борба з Росиєю, коли правительство протягом 24 годин не зуміє приневолити перского правительства до висфаня війск з Персиї.

Ворохобня в Китаю Цїсарева вдовиця видала едикт, в котрім заявляє, що реґент, по причинї пануючого невдоволеня і заворушень в краю, уступив. Едикт висловлює готовість престола до задосиьучиненя жаданю населеня в справі репрезентацийного правлїня.

Продовженє завішеня оружя. Тому що вожди цїсарских і ворохобних війск в Ганкау доси не могли дійти до порозуміня, продовжено завішенє оружя на 3 дни.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар**. В суботу: руско-кат.: Алепия; римо кат.: Леокадиї. — В недїлю: руско-кат.: Якова; римо-кат.: ПДМ. з Л.

— **Зїзд делеґатів краєвого Союза шкільного** відбуває ся нинї дня 8. грудня в салї „Сокола“ при участи около 250 осіб. До президиї покликано пп. Кивелюка, Білецкого, о. Ваня і М. Грушевского. Наради почали ся о год. 10. рано вступною промовою п. Кивелюка. Звіт з дїяльности краєвого шкільного Союза прочитав п. В. Білецкий. Над звітом почала ся жива і простора дискусия, в якій забирав голос цїлий ряд бесїдників. Проф. Рибчук обговорював широко звіт, критикуючи єго серед численних перериваньзі сторони предсїдника п. Кивелюка. Бесїдник домагав ся реорґанїзациї краєв. Союза шкільного і вказав на потребу основаня товариства на статутах, подібно як се є у наших сусїдів Поляків і Чехів. В тій самій справі промовляли ще проф. Крушельницкий, о. Венгринович з Яворівщини, проф. Шухевич, проф. Мостович і ин., виказуючи недостачі і хиби у звітї. На ті заміти відповів проф. Сальо і п. Весоловский. Про стан поодиноких приватних ґімназий говорили: о. дек. Городецкий про розвій рогатиньскої приватної ґімназиї, пос. Петрицкий про стан ґімназиї в Копичинцях, п. Білиньский про ґімназию в Збаражі і п. Ярема. Проф. Колесса згадав про дїяльність краєвого Союза шкільного взагалї, а на конець поставив внесок, що зїзд делеґатів висказує повне признанє Союзови за єго дїяльність. Сей внесок принято піднесенєм рук.

В розправі над звітом промовляли ще пп. Попович, Витвицкий, о. Ваньо та Весоловский, що Союз уважав за відповідне не видавати точних звітів з приватних руских ґімназий, з огляду на се, що такий звіт був би шкідливий для розвою тих шкіл, бо давав би точні інформациї Полякам. На сїм розправу замкнено.

П. Саєвич, член контрольної комісиї Союза, поставив внесок о удїленє абсолюториї тій комісиї.

Після сего о. Ваньо виголосив просторий реферат про сумний стан руского шкільництва в Галичинї та проґраму дїяльности краєвого Союза шкільного в слїдуючім роцї. Бесїдник порівнав приватні рускі школи з польскими подібними заведенями, які обильно піддержує правительство і правлячі круги в краю, а навпаки рускі школи і инші просьвітні орґанїзациї мусять бороти ся з всякими можливими трудностями. Всїм приватним руским ґімназиям бесїдник ставить як взір рогатиньску ґімназию, яка розвиває ся дуже гарно лише завдяки жертволюбивости Рогатинцїв. Бесїдник вказує дальше на недостачу руского промислу і торговлї. Поляки окружають руский нарід своїми школами та всякими орґанїзациями, як рільничі кружки і ин. і в той спосіб пригнїтають нас на кождім полї Бесїдник домагає ся розширеня обсягу дїяльности союза під назвою „Краєвий Союз Шкільний — Рідна Школа“.

Реферат тривав до 1. год., потім відложено наради до 3. год. по полудни.

— **Заборона українскої вечірки в Петербурзї**. „Радї“ доносять: В пятницю, 18. ст. ст. листопада мала відбути ся в Петербурзї перша вечірка, впоряжена українською „Громадою“ в помешканю, нанятім в польского музичного товариства. Вечірки ждали нетерпляче, і публика сходилась дуже жваво; але коло 10. год. вечером прибув пристав і заборонив її.

— **Обмеженє почтової служби в недїлї**. Дирекция почт і телеґрафів у Львові оповіщує: В цїли уможливленя почтовим функционарам виконуваня релїґійних практик, як також відпочинку по цїлотижневій напружаючій працї обмежує ся урядові години в недїлї, як слїдує: При урядах почтових Львів 1, Львів 2 і Львів 19, дальше Краків 1 і Краків 2 обмежує ся почтову службу надавчу і віддавчу на час від год. 8—11 перед полуднем, а при всїх инших надавчих і віддавчих урядах почтових на час від год. 8—10 перед полуднем. Телеґрафічну і телефонїчну службу обмежує ся лише при стациях з обмеженою службою дневною (L) на час від години 8—10 перед полуднем і від години 3—4 по полудни. Поза тим в телеґрафічній і телефонїчній службі нема в недїлю нїякого обмеженя, хиба що уряд належить до тих урядів, які в недїлю взагалї замкнені. Всї почтові зглядно почтові телефонїчні уряди, котрі виконують лише службу надавчу (уряди філїяльні) мають бути в недїлю замкнені. Виїмок від сеї засади творить експозитура уряду почтового і телефонїчного Львів 2 в вестибулї головного двірця, яки має урядувати в часї від години 8—10 перед полуднем, а потому від год. 1—3 пополудни а вкінци від год. 5 по полудни до 8 рано. Дотеперішні постанови в справі недїльної служби доручень лишають ся незмінені.

— **Справа XVI. археольоґічного зїзду**. Росийский міністер народньої осьвіти дозволив імператорскому московскому археольоґічному товариству скликати в Москві від 3. до 6. ст. ст. січня 1912. року комітет для вирібки правил і призначеня місця для XVI. археольоґічного зїзду, який відбути ся має в 1914. р.

— **Страйк зелїзничників**. Prager Tagbl. доносить, що заносить ся страдальний опір зелїзничників, єсли би правительство до дня 18. с. м. не ввело в житє ухвали підкомітету урядничої комісиї, яка жадала 38 мілїонів корон на поправу плат зелїзничників. Рішенє в тій справі наступить в днях 11. і 12. с. м на нарадї предсїдників народних орґанїзаций зелїзничників. Страдальний опір наступив би ще перед лат. Різдвом.

— **Крадїж в церкві**. Сими днями в ночи вломив ся злодій до церкви в Маґерові, розбивши колодку долотом при головних входових дверах і вкрав із замкненої скарбони, прибитої до стїни в захристиї, 300 К в готівцї і шість шнурків коралїв, вартости 100 К. Жандармерия розпочала доходженя, щоби викрити справцїв сеї крадежи. В останних часах довершено кільканайцять крадежий в церквах в північних повітах.

— **Гриневецкий пішов в „отставку“**. В редакциї „Прикарпатскої Руси“ зайшла зміна: редакторство обняв Семйон Лабенский, а бувший редактор Гриневецкий пішов в заслужену „отставку“. З новим роком має дістати „лявфпас“ також Галїковский, співробітник сего чесного орґану, а на єго місце відкомендерує братнїй орґан „Кіевлянинъ“ одного із своїх сотрудників.

— **Протест Хорватів**. Вчера відбули ся у Віднї збори, скликані послами дальматиньско-хорватскими в справі полїтичної самоволї в Хорватиї. На зборах, в яких взяли участь також хорвацкі, сербскі, словіньскі, рускі і польскі студенти, промовляв посол Попович, почім на внесенє п. Масарика ухвалено резолюцию, протестуючу проти гнету хорвацкого і сербского народу і єго представників у всїх репрезентацийних тїлах і то середниками рідко уживаними, а також проти деморалїзованя народу хорвацким правительством. Відвічальним за сю полїтику є також угорске правительство. Проти такого поведеня збори протестують, відкликуючись до прилюдної опінїї цїлої культурної Европи.

— **Борба о мілїонову спадщину**. Від дня 27 листопада с. р. до вчера відбувала ся перед орікаючим трибуналом у Львові розправа проти Матїя Белюховского, Дороти Шратерової і Венямина Кавфмана, обжалованих о злочин прилюдного насильства на Володиславі Боґуцкім. Ся справа датує ся від 16 лїт, се є від смерти ґр. Миколи Воляньского, власника 8-мілїонового майна, яке перейшло на Боґуцких найблизших кревних помершого. З претенсиями до спадщини виступила також кревна помершого ґр. Анна Воляньска для своїх синів. Белюховский мав спрятати письменне завіщанє помершого, в якім був запис для Воляньских і хіснуючись сим виступав все з новими жаданями до Боґуцких. В тім помагали єму инші обжаловані. По переведеній розправі трибунал засудив Белюховского на два лїта тяжкої вязницї з постом що місяця, Кавфмана на рік тяжкої вязницї з постом що місяця, а Шратерову увільнив. Оборонцї зголосили відклик.

ПОЕТИЧНИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Переспів.

Не рано я тебе пізнала...
На долю лиху нарікаю,
Чом у житя чудовім маю
І рук, як серця не звязала.

І пісня вже перезвенїла
І зблїдли сни мої і мрії...
Як радо цьвіт житя — надії
Булаб з тобою я дїлила!

Чом не могла нас повязати
Цьвітами пишними яр вдячна —
Не в силї осїнь зимна, мрачна,
З гайом безлистним — щастє дати.

На небі хмари — не блакіти —
Сьвіт гасне — мовкнуть ясні звуки,
Не подамо, мій друже, руки,
Йти враз — запізно — вянуть цьвіти...

У. К.

Телеґрами

з дня 8. грудня.

Софія. (ТКБ). Півурядовий дневник „Мір“ строго осуджує замахи в Македонії і зазначує, що Туреччинї повинно залежати на тім, аби такі події не лучали ся, як остання в мечетї в Істіп.

Петербург. (ТКБ). На вчерашнім засїданю думи з нагоди запиту в справі убитя Столипіна, социялїст Ґеґечкорі почав говорити про розвязанє другої думи. Правиця піднесла великий крик, в наслїдок чого засїданє відложено, коли на ново отворено, настали ще більші крикливі авантури, так що засїданє знова відложено, а вкінци 3 социялїстів виключено з 5—15 засїдань, а соц. Ґеґечкорія і одного члена правицї виключено з одного засїданя. Засїданє тривало до півночи.

Всячина.

— **Годинник з двома механїзмами**. Львовянин родом, п. Бушок, котрий живе в С. Люї в станї Місурі, винайшов годинник з двома механїзмами, так збудований, що коли попсує ся оден механїзм, рівночасно починає автоматично дїлали другий механїзм так, що годинник нї на хвилю не перестає ходити. Коли наслїдком ненакрученя перший механїзм перестає дїлати, другий механїзм автоматично сам починає рушати колїсцята годинника, а рівночасно вказівки на малім крузї, поміщенім низше секундника, вказують пору, о котрій станув перший механїзм.

— **Добрий син**. Військовий суд в Бремі засудив вояка Гоппого на рік вязницї за се, що він хотячи увільнити ся від військової служби, обтяв собі уха. Гоппе покалїчив ся в тій цїли, щоби позбувши ся війска, міг дальше помагати матери-калїцї і хорій бабунї, яких удержував своєю працею перед вступленєм до війска.

— **Страшна похибка**. Французкі часописи звіщають про таку похибку хірурґа: Оден урядник хорував від якогось часу на пухлину руки. Лїкарі узнали конечність ампутациї. Хорого захльороформовано та доконано операциї. В якім же положеню найшов ся хорий, коли по пробудженю спостерег, що не має здорової руки, підчас коли хора була ненарушена. Лїкар через похибку відтяв хорому здорову руку.

— **Кошти війни і воєнні відшкодованя**. Коли говорить ся про кошти війни, пригадують ся вискази двох визначних австрийских вождів. Монтекукулї сказав: Війна коштує гроші, гроші і ще раз гроші. А Валєнштайн думав, що війна мусить удержувати ся сама собою. На нинїшні відносини думка Валєнштайна не має змислу, зате Монтекукулї має слушність ще й нинї, без сумнїву більше чим в часї, коли

висказав свої замітні слова. Єго погляд на війну є цілком модерний

Війна коштує нині більше гроший, чим колись, а вибух европейскої війни був би страшною катастрофою. Ще всї добре тямлять француско-німецку війну з 1870/71 року.

Після найновійших обчислень пожерла сама війна у Франциї 3 мілїярди франків; крім сего заплатила Франция 5 мілїярдів воєнного відшкодованя для Німеччини, а почисливши видатки Франциї в часї війни около 2 мілїярди, то одержимо суму около 10 мілїярдів убутку на национальнім майнї Франциї, убутку, який мусїли покрити податники своїм грошем. Вислїд сеї страшної катастрофи був такий, що ренти впали до 51, до курсу, якого нїколи не було. Тодїшний мінїстер скарбу, на якого плечі вложено материяльне уздоровленє Франциї, зазначив на народних зборах з Версалю не без слушности, що історія нїякої війни не виказує такої величезної фінансової втрати. Та навіть при такім станї справ могли ще Французи говорити про „щастє“, бо коли би дорадники Бісмарка, Блейхредер і Ерлянґер, були лїпше поінформовані про материяльний стан Франциї, то певно, що була би мусїла она заплатити не 5 мілїярдів, але що найменше в двоє стільки. А Німеччина мала не аби який апетит на руїну Франциї. Перша рата відшкодованя виносила 400 мілїонів марок — і вже в часї переговорів застережено, що речинець єї сплати має наступити в місяць по занятю французким правительством Парижа і по усуненю Комуни. Друга рата 800 мілїонів марок мала бути заплачена при кінци року, трета 400 мілїонів марок на 1. мая 1872 року, а вкінци останні 2400 мілїонів марок мали бути сплачені по 2. мая 1874 року. І о, диво! Франция заплатила цїлу суму ще перед упливом речинця. Якже инакше булиб заспівали Нїмцї, коли би були знали про богацтва Франциї.

Анґлїєць Мульгаль і австрийский військовий письменник Бернт зіставили обчисленя про війни останних 50 лїт. Хоч числа їх обчислень не скрізь годять ся, то все таки можна на їх основі виснувати такі числа:

Війна Росиї проти Туреччини, Франциї, Анґлїї і Сардинії (війна кримска 1853 до 1856), тревае 28 місяців 3 дни. Учасників війни по росийскій сторонї 888.000 людий. В місяци маю 1855 року 170.000 Росиян. Втрати у війнї 128.700 Росиян. Загальні втрати 256.000 людий. Росийскі кошти війни 2840 мілїонів марок, отже місячно кругло 100 мілїонів. Кошти Анґлїї (23 місяцї, 98.100 людий) 1380 мілїонів марок, отже місячно 60 мілїонів марок.

Війна Росиї проти Туреччини (1877 до 1878); тревае 10 місяців 9 день. По упадку Плевни було на полї борби 410.000 Росиян (включаючи 68.000 Румунів та балканьских Словян). Турки мали в серпни 1877 р. 260.000 людий. Росийскі втрати 172.000 людий. Росийскі воєнні кошта 1300 мілїонів марок (500 мілїонів рублїв по тодїшній валютї). Турецке відшкодованє для Росиї 640 мілїонів марок (802 мілїонів франків). Війна Прус проти Австриї 1866 року; тревае 35 день, 309.000 проти 330.000 людий. Прускі кошти війни 282 мілїонів марок, отже місячно кругло 240 мілїонів. Австрийске воєнне відшкодованє для Прус 60 мілїонів марок.

Нїмецко французка війна 1870/71; тревае 6 місяців 9 день; в полї около мілїон нїмецкого війска і 710.000 Французів. Воєнні кошти Нїмеччини 1024 мілїонів марок, отже місячно кругло 156 мілїонів. Воєнні кошти Франциї 1200 мілїонів марок (14 мілїярдів франків). Після Мульгаля виносили кошти обох народів лише 6320 мілїонів марок. Воєнне відшкодованє Франциї для Нїмеччини 4 мілїярди марок.

Полуднево-африканьска війна 1899/1902; тревае 31 місяців 19 день; по сторонї Анґлїї 448.435 людий учасників війни. Воєнні кошти Анґлїї виносили 4846 мілїонів марок або 153 мілїонів марок місячно. Анґлїйцї втратили 95.700 людий, з того 21.500 вбитих. В війнї з Бурами є два моменти дуже характеристичні: оден — транспорт великого числа війска морем, а другий — наслїдком розлогого простору бою велика потреба коний, які своєю дорого серед зміненого підсоня масами гинули. Як страшно обтяжили сї два моменти анґлїйский буджет — нехай засьвідчуть числа. Загальна сума воєнних коштів обчислює Гільфенбек на 58·5 мілїонів фунтів штерлїнґів, а з того на висилку і транспорт коний аж 23·7 мілїонів фунтів штерлїнґів!

Японьска війна проти Китаю 1894/95 р. тревае 8 місяців 7 день; японьского війска 75.000. Японьский воєнний кредит в парляментї 150 мілїонів єн (1 єна -- 2·09 марок) отже около 337 мілїонів марок. Місячні кошти війни виносили отже около 40 мілїонів марок. Китай заплатив відшкодованя 200 мілїонів таелїв (до 293 міл. марок) і відступив в посїданє Японії остров Формозу.

Що до воєнних відшкодовань, то відбивались они вже навіть в старинї діймаючо на фінансах побіджених держав. От хоч би для приміру взяти відшкодованє Атен у пельопонезкій війнї, або Картаґіни по другій пунїйскій війнї. Та разом взявши виносили они лише 5 мілїярдів, як се обчислив Каускрафт.

Висота воєнного відшкодованя залежить від страху побідженого перед ще більшим упокоренєм, очивидно, що „голого не обідреш“ тому мусить побідник числити ся також з материяльною спроможностию побідженого. Наполеон І. спричинив для Анґлїї шкоду на 16 620 мілїонів марок, заким уляг силї переможців під Ґатерльо, та мимо того на основі договору в Парижи заплатила винищена війнами Франция лише 56 мілїонів марок воєнного відшкодованя для всїх союзних держав разом, та ще й сю суму розложено на рати на протяг 5 лїт.

Та вже не так церемонено ся з воєнним відшкодованєм при заключуваню франкфуртского договору в 1870/71 роцї. Величезне відшкодованє мала заплатити Туреччина Росиї по війнї в 1878 роцї, коли то росийскі війска станули недалеко мурів Царгороду, однак на берлїньскім конґресї „спустила“ Росия дещо із своїх домагань і обмежила ся на відшкодованє в сумі 640 мілїонів марок, які опісля позволила Туреччинї платити ратами.

Японія поставила жаданє величезного відшкодованя від росийскої держави, а коли наслїдком інтервенциї Нїмеччини та Франциї мусїла зречи ся півострова Ліявтунґу і кріпости Порт-Артура, піднесла ще висше цїну своїх претенсий. На основі договору в Шімоносекі наложено на Китай контрибуцию в сумі 520 мілїонів марок.

Так само було з Грециєю в 1897 роцї, коли то Туреччина домагала ся від неї неможливого до сплати бідною і малою державою відшкодованя. Аж вмішанє великодержав в сю справу спричинило, що Туреччина обстала при відшкодованю 80 мілїонів марок.

Рідкий случай, що побідниця заплатила побідженій державі відшкодованє, лучив ся після війни між Зєдиненими Державами і Іспанією. Та се відшкодованє коштувало Іспанію втрату величезного простору посїлостий.

Господарскі, промислові і торговельні вісти.

Комунїкат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на безроги у Віднї, дня 5. грудня 1911.

Загальний згін виносив 18.308 штук.

Цїни:

	Пріма:
Безроги галицкі, молоді, легкі	90—104
„ „ тяжкі і товсті	104—110
„ „ старі і вибраковані	80 - 90

Тенденция: Згін сего тижня був о 1.197 штук більший чим попередного тижня. Мимо того попит був живійший і цїни поправились о 2—4 сот. на 1 клґ. живої ваги. Сподїваний є ще більший зріст цїн.

Спілки приналежні до „Краєвого Союза для збуту худоби“ доставили 1.891 штук на 4.002 штук, проданих через Хлїборобску Аґенцию для продажи худоби.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові

від 27. жовтня до 3. лист. 1911.

	за 50 клґ.
Пшениця	11·80—12·10 К
Жито	9·50— 9·75 К
Ячмінь броварняний	8·75 - 9·50 К
Ячмінь на пашу	8·00— 8·25 К
Овес	8·40— 8·60 К
Кукурудза	0·00—00·00 К
Гречка	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	12·00—13·00 К
Горох на пашу	9·00— 9·25 К
Бобик	8·50— 8·80 К
Конюшина червона	78·00—90·00 К
Конюшина біла	98·00—111 К
Конюшина шведска	75·00—85·00 К
Тимотка	70·00—77·00 К
Ріпак зимовий	14·75—15·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль новий	330·00—350·00 К
Хміль старий	00·00—0·00 К

При закупнї товарів просимо покликувати ся на наш дневник.

БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА працї і посад Людвика Прус СТУДЗІНЬСКОГО Львів Скарбківска 35. **пошукує і поручає** доборовий персональ учительский мужеский і жіночий; бони ріжнородної народности, корепитаторів; **персональ економічний**, бюровий; **має поручену продаж** реальностий, фільварків і пр.

Найприступнїйші оферти

Артистична переплетня книжок

Львів, Ринок 10, дім тов-а „Просьвіта“

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і бюрові.

Книги церковні, Євангелия.

Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним уділяє кредиту.

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цїлею Товариства є **уділюванє кредиту** своїм членам рільникам **обезпеченим в „Днїстрі“ від більше лїт.**

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекциї Товариства в годинах урядових, **від 8. до 2. год. в полудне.**

Конто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі	К 3,153.745·--
Уділи членьскі	К 313·337·—
Позички уділені	К 3,810·183·—

Канцеляриї Товариства отворені перед полуднем.

ПОРАДНИК

для „Соколів“ і „Січий“

„НА СОКОЛИНИХ КРИЛАХ“.

Зладив С. Ґорук.

Сторін 346, кількадесять ілюстраций крім рисунків до вправ і вправ. Набувати можна у автора: Львів, ул. Хмельовского ч. 15, або в книгарнї Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові Ринок 10. по цїнї 3 К 20 с за оправлений примірник. На оплату почти належить долучити 26 сотиків.

!!Купуйте!!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії“.*

Підручник обнимає 190 сторін тексту, XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперве повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висших кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеїв та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і інститутах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може почити ся з него нашої історії й **кождий осьвічени Русин**, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарнї Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

З публичної лїцитациї, походячі нові меблї продають ся по слїдуючих цїнах: Сецесийний креденс К 45, отомана К 26, шафи К 30, спальня К 190, їдальня К 140, столи К 9, уладженя кавалерскої кімнати К 120, плюшеві сальони К 90 маґонїзовані сальони К 180. Крім сего чимало образів, крісел, столів, шаф, кредеґсів, канап, столиків, занавіс і фіранок. — **„ДРОТЕУМ“ ул. Лїндого ч 7** (бічна Коперника). По обумінє з провінциєю листовне.

УВАГА! Наше підприємство купує і посередничить в продажі меблїв з приватних домів, з конкурсових і спадкових мас — приймає усю обстанову до перехованя.

Перша найбільша 25 покоїв богато заосмотрена

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзї 1250 р. Історично-критична аналїза. Львів 1901. 16⁰ ст 18. — Цїна 10 сот.

Жиґимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руский. Історична моноґрафія. Жовква 1905 8⁰ ст. XIV+170. -- Цїна 2 К.

Прешбурский зїзд в справі спадщини по Габенберґах. (Причинок до історії великого австрийского безкоролївя). Львів 1903. 8⁰ ст. 70.— Цїна 30 с.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8⁰ ст. 28. — Цїна 50 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і материяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8⁰ ст. 170. — Цїна 2 К.

Bogurodzicza dzewicza a історичні виснозки д-ра Щурата. (В інтересї історичної правди). Львів 1906. мала 8⁰ ст. 41. — Цїна 20 с.

Історичний розвій імени українсько-руского народу. Львів 1909, мал. 8⁰ ст. 41. — Цїна 40 с.

Історичні причинки і т. д. II. Львів 1909 мал. 8⁰ ст. X+94. — Цїна 1 К 50 с.

І. Шевченко яко „атеїст“ та поет „ненависти“. II. Безіменні „герої“ і їх кертична робота. (Дві відповіди клеветникам Шевченка) Львів 1910. мал. 8⁰ ст. 16. — Цїна 10 с.

Дістати можна в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Розклад їзди зелїзниць у Львові.

Відїзд з Головного двірця до:

рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи		Приїзд на Головний дворець з: рано	перед пол	по пол	вечер	в ночи
3·40	8·22*	2·45*	7·00*	11·1	Краєова	5·50	9·00*		5·48	9·50
—	8·45	6·05	7·30	10·35*	Краєова	7·30	10·15	1·30*	8·25*	2·22*
—	—	5·46	—	—	Мшани	—	—	—	7·15	—
—	—	3·50	—	—	Ряше а	—	—	1·10	5·40	—
6·15	10·40	2·18*	8·46	11·13	Підволочиск	7·20	11·55	2·10*	—	10·30
—	—	2·35	8·38*●	—	Красного	—	8·08*	—	10·10	—
6·00	9·15*	2·20*	—	10·48	Чернівців	8·05	—	2·05*	—	9·34
—	9·37	—	—	2·50*	Чернівців	—	—	5·52	6·26*	12·05
—	—	3·05	—	—	Сколї Львова	—	10·25	—	—	--
—	—	—	6·29	—	Колонї	5·45	—	—	—	—
6·00	—	1·45	6·50	11·25	Стоя	7·28	11·40	6·45	—	11·00
7·30	—	1·45	6·50	—	Лавочного	7·28	11·40	4·25	—	11·00
6·35	9·05	3·40	—	10·40	Самбора	8·00	9·58	1·40	9·00	—
35	—	2·28	7·49	11·35К	Рави р. Брухович	7·33	—	1·26	8·00	—
6·06	7·22	—	-	11·35К	Брухович	—	—	—	—	—
8·20	—	--	—	6·00	Яворова, Янова	8·15	—	4·30	—	—
5·58	—	—	6·16	—	Підгайців	—	11·15	—	10·20	—
5·58	—	—	6·16	—	Винників	—	11·15	—	10·20	12·16К
7·50	—	2·50	—	—	Стоянова	—	10·04	—	6·30	—

Відїзд з Підзамча до:

Приїзд на Підзамче з:

6·30	11·01	2·33	9·09	11·33	Підволочиск	7·01	11·3	1·55*		10·13
—	—	2·52	8·51*	—	Красного	—	7·49*	—	5·16	—
6·12	—	—	6·30	—	Підгайців	—	10·54	—	8·52	—
6·12	—	1·30	6·30	10·40К	Винник	7·26	10·54	6·24	9·57	12·00К
8·12	—	—	5·38	—	Стоянова	9·42	—	6·11	9·57	—

Відїзд з Личакова до:

Приїзд на Личаків з:

6·31	—	—	6·51	—	Підгайців	—	10·36	—	9·36	—
6·31	—	1·49	6·51	10·59	Винник	7·08	10·36	6·06	9·36	11·43К

* поспішний поїзд. поїзд поки що не їздить. Е лише в недїлї, К в суботи і недїлї.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук

З друкарнї В. А. Шийковского.